

Розділ 5

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІНШОМОВНИЙ СПОРТИВНИЙ ДИСКУРС» У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ НА ФАКУЛЬТЕТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

Юлія Зайцева,

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

e-mail: zaicevayuliya1@gmail.com

DOI 10.33989/pnpu.279.c655

ORCID 0000-0001-7155-392X

***Ключові слова:** професійна підготовка, майбутні фахівці фізичної культури і спорту, професійна компетентність, іншомовна компетентність, комунікативна компетентність.*

Зростаючий інтерес до іноземних мов та орієнтація сучасної системи освіти на європейські стандарти зумовили зростання вимог до вивчення іноземних мов. Перед викладачами іноземних мов стоїть завдання формування у студентів не тільки навичок іншомовного спілкування, а й засвоєння необхідного обсягу лінгвістичної інформації.

Сучасний випускник закладу вищої освіти повинен володіти основами наукового аналізу, орієнтуватися в напрямках сучасної лінгвістики, уміти синтезувати вивчений матеріал та вести самостійні наукові дослідження.

Враховуючи ці вимоги, сучасна освіта орієнтована на компетентісний підхід до навчання, згідно якого, рівень володіння

іноземною мовою визначається відповідно до рівня сформованості у студентів уміння комунікувати у конкретній ситуації спілкування.

Говорячи про компетентісний підхід у навчанні, вважаємо необхідним зупинитися на понятті «компетентність» у його розумінні як «компетентісний».

У тлумачному словнику української мови цей термін вживається у двох варіантах:

– такий, що має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований;

– який має певні повноваження; повноправний, повновладний [1, с. 250].

Окрім того, аналіз наукової та навчально-методичної літератури дозволяє стверджувати про поєднання різних складових компетентності у випускників закладів вищої освіти, що відображають динамічне поєднанням когнітивних умінь та навичок, знань і розуміння, міжособистісних, практичних умінь і навичок, а також етичних цінностей. Тобто, це інтегральна властивість особистості, що характеризує її прагнення, здатність і готовність реалізувати свій потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості та інше) для успішної діяльності в певній галузі [2; 3; 5; 7; 15].

У зв'язку з цим, очевидним стає визнання прагматичної компетенції як складової професійної підготовки фахівців різних галузей знань, зокрема у галузі фізичної культури і спорту.

Під прагматичною компетенцією, яка іноді ототожнюється із соціальною, розуміється здатність використовувати мову для певних комунікативних цілей [1; 2; 5; 9]. У складі прагматичної, виділяють такі компетентності:

– комунікативна – уміння підбирати мовні засоби та правильно будувати висловлювання, об'єднувати їх у текст;

– функціональна – уміння вживати висловлювання у мові відповідно до своїх задумів та цілей.

Складовою комунікативної компетентності магістра, який вивчає іноземну мову є іншомовна компетентність, тобто готовність

майбутнього фахівця до спілкування іноземною мовою, використовуючи не лише власний словниковий запас та граматично правильно побудоване мовлення, а й активне використання невербальних засобів, зокрема, жестів, міміки, інтонації.

Аналіз літературних джерел [1; 2; 3; 6; 10; 15; 16] дозволив з'ясувати, що іншомовна комунікативна компетенція включає такі основні види компетентності, а саме: мовну або граматичну, соціолінгвістичну, дискурсивну, стратегічну тощо.

Отже, мовна або граматична компетенція, більшістю науковців визначає її як рівень володіння іноземною мовою, лексикою, граматиною, орфографією тощо. Враховуючи специфіку навчання на факультеті фізичного виховання та спорту і назву освітнього компонента «Іншомовний спортивний дискурс», доречно говорити про наявність знань у здобувачів вищої освіти зі спортивної лексики.

Щодо соціолінгвістичної компетентності, відображає аутентичне використання мови та розуміння граматично правильного її вживання відповідно до певних комунікативних функцій (повідомлення, опис, запит інформації, переконання тощо).

Дискурсивну компетенцію слід розуміти як здатність висловлюватись відповідно до комунікативної мети, створюючи різні типи дискурсів в усній або письмовій формі.

Стратегічну компетенцію вчені розуміють як уміння компенсувати недостатній рівень володіння іноземною мовою, використовуючи вербальні та невербальні засоби комунікації.

Зважаючи на те, що проблема формування у здобувачів вищої освіти другого магістерського рівня іншомовної та дискурсивної компетентностей ми розглядаємо у межах вивчення освітнього компоненту «Іншомовний спортивний дискурс», спрямовуємо зусилля на розробку і впровадження нових методологічних підходів до навчання, створюємо ефективні педагогічні умови тощо.

Систематизований перелік знань, умінь, які визначені як фахові та загальні компетенції, дає можливість визначати конкретні шляхи, засоби, методи, прийоми навчання, дії викладача та дії здобувачів вищої освіти, критерії мовної підготовки студентів, а також удосконалювати програму формування загальнопрофесійної компетентності особистості

магістрів факультету фізичного виховання та спорту, використовуючи засоби іноземної мови у процесі вивчення освітнього компонента «Іншомовний спортивний дискурс».

При розгляді основних принципів розробки навчально-методичного забезпечення зазначеної дисципліни були сформульовані цілі іншомовної освіти: формування іншомовної комунікативної компетенції, вивчаючи іншомовний спортивний дискурс, який ми розуміємо як здатність та готовність здобувачів вищої освіти другого магістерського рівня здійснювати іншомовне професійне опосередковане та безпосереднє спілкування відповідно до робочої програми навчальної дисципліни та силабусу освітнього компонента.

Внаслідок цього були конкретизовані завдання, що включають формування відповідних компетенцій в усіх видах мовної діяльності, формування професійної компетентності студентів засобами іноземної мови на основі моделювання професійно орієнтованого контенту навчання, формування навичок іншомовного професійного (спортивного) спілкування через навчання іншомовному професійному дискурсу, формування компетенцій, що сприяють розвитку здатності до самостійної діяльності з вивчення іноземної мови, та формування позитивного відношення до вивчення іноземної мови за рахунок практичного застосування здобутих знань, навичок та умінь.

Основна мета та завдання навчання іноземної мови студентів факультету фізичного виховання та спорту визначають кінцевий результат, який буде досягнуто за рахунок оволодіння ними сукупністю професійних умінь та навичок, які входять до структури іншомовної комунікативної компетенції. І саме, вивчення дисципліни «Іншомовний спортивний дискурс» забезпечує формування у здобувачів вищої освіти необхідних компетенцій.

5. 1. Загальний опис і структура освітнього компонента

Для забезпечення теоретичної та практичної підготовки висококваліфікованих фахівців, формування у них загальних та фахових компетентностей, якими повинен оволодіти здобувач після завершення навчання, в освітній процес впроваджено обов'язковий освітній компонент – «Іншомовний спортивний дискурс».

«Іншомовний спортивний дискурс» є однією з фахових дисциплін, що займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня магістр за спеціальностями: 017 Фізична культура і спорт та 014.11 Середня освіта (Фізична культура) у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка на факультеті фізичного виховання та спорту.

Цей освітній компонент спрямований на формування фахівця, який володіє теоретичними знаннями та практичними навичками, що дозволяють вирішувати складні завдання професійної діяльності.

Якісно викладати дисципліну «Іншомовний спортивний дискурс» дозволяє її матеріально-технічне забезпечення, зокрема: мультимедійний проєктор, дошка, навчально-методичний комплекс початкової дисципліни, фонди бібліотеки ПНПУ, інтернет-ресурси, мультимедійне забезпечення (презентації) тощо.

Для ефективного впровадження в освітній процес дисципліни «Іншомовний спортивний дискурс» розроблено навчальні та інструктивно-методичні матеріали, що включають такі структурні елементи:

– Робоча програма навчальної дисципліни підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

– Силабус освітнього компоненту.

– Опорні конспекти лекцій з контролем вихідного рівня знань.

– Методичні рекомендації до проведення практичних занять.

– Тестові завдання для забезпечення поточного та модульного контролю знань.

– Критерії оцінювання навчальних знань студентів.

Робоча програма навчальної дисципліни підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти та силабус освітнього компоненту «Іншомовний спортивний дискурс», укладена відповідно до освітньо-професійних програм «Середня освіта (Фізична культура)» та «Фізична культура і спорт» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальностями 014.11 Середня освіта (Фізична культура) та 017 Фізична культура і спорт, обговорена і схвалена на засіданні кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін, погоджена з гарантантами освітніх програм і

затверджена вченою радою факультету фізичного виховання та спорту Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Зазначимо, що передреквізитами вивчення освітнього компоненту «Іншомовний спортивний дискурс» є базовий рівень володіння іноземною мовою (англійська, німецька); окрім того, дисципліна має тісний зв'язок з іншими предметами, такими як: «Теорія і методика спортивної підготовки», «Медико-біологічне забезпечення підготовки спортсменів», Виробнича практика зі спеціальності, кваліфікаційна робота, атестаційний екзамен.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Іншомовний спортивний дискурс» є формувати у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти здатність вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері фізичної культури та спорту державною та іноземною мовами усно і письмово.

Очікувані результати навчання з дисципліни є:

1. Вільно обговорювати процес і результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері фізичної культури та спорту державною та іноземною мовами усно і письмово.

2. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань фізичної культури та спорту до фахівців і нефахівців українською та іноземною мовами.

3. Відшукувати необхідну інформацію у науковій літературі, базах даних, інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію.

Навчальна дисципліна «Іншомовний спортивний дискурс» є обов'язковим освітнім компонентом, який вивчається на першому році здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти у першому семестрі.

На вивчення курсу відводиться 3 кредити ЄКТС із загальною кількістю годин – 90, серед них: 12 годин лекційних занять, 18 годин практичних занять та 60 годин відведено на самостійну роботу студентів над навчальним матеріалом (*табл.*

).

Таблиця 5.1 – Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3/-	Обов’язкова	
	Рік підготовки:	
	1-й	–
Загальна кількість годин – 90/-	Семестр	
	I	
Кількість змістових модулів (за умов поділу)	Лекції	
	12 год.	–
	Семінарські заняття	
	–	–
Самостійна робота – 60/- год.	Практичні заняття	
	18 год.	–
	Лабораторні заняття	
	–	–
	Самостійна робота	
	60 год.	–
Мова навчання	Вид підсумкового контролю: залік Українська	

Курс розрахований на один семестр. Підсумковий контроль передбачає складання заліку магістрантами першого курсу.

5.2. Зміст освітнього компонента «Іншомовний спортивний дискурс»

Зміст навчання розуміється як сукупність того матеріалу, який повинен освоїти здобувач вищої освіти, відповідно встановленим стандартам, цілям і завданням навчання та різні види діяльності, що використовуються у процесі навчання.

Відбір змісту навчання здійснюється відповідно до освітнього замовлення, освітніх програм, з урахуванням реальних комунікативних потреб у практичній, інтелектуальній, емоційній та інших сферах. Крім того, зміст навчання має відповідати таким вимогам, як комунікативно-спонукальна спрямованість, інформативність, висока освітня цінність, автентичність та доступність.

Іншомовна освіта студентів факультету фізичного виховання та спорту ставить за мету не тільки оволодіння компетенціями, що дозволяють здійснювати ефективне професійне іншомовне спілкування, а й розвиток комунікативної особистості, її здатності брати участь в іншомовному професійному спілкуванні, самостійно вдосконалювати та розвивати вміння та навички у професійній діяльності.

Навчання іншомовному спортивному дискурсу, розвиток здатності студентів здійснювати іншомовне спілкування на професійні теми через формування компетенцій, що становлять іншомовну комунікативну компетенцію, викликає особливий інтерес. Вивчення іноземної мови покликане забезпечує:

- підвищення рівня навчальної автономії здобувачів вищої освіти, здатності до самоосвіти;
- розвиток когнітивних та дослідницьких умінь;
- розвиток інформаційної культури;
- розширення кругозору та підвищення загальної культури особистості студентів;
- виховання толерантності та поваги до духовних цінностей різних країн та народів.

Загалом, зміст навчання складається з наступних компонентів:

- мовні навички (лексичні, граматичні, фонетичні);
- мовні вміння (усне мовлення, читання, письмо);
- теми та ситуації;
- тексти у графічному та звуковому оформленні.

Лінгвістичний компонент змісту навчання включає в себе певний мовний матеріал, а також зразки мовленнєвих висловлювань на фізкультурно-спортивні теми, зумовлені тематикою та умовами ситуації.

Зважаючи на це, завдання викладача полягає в тому, щоб навчати магістрів адекватного сприйняття й самовираження необхідної інформації як в усній, так і в письмовій формах для здійснення іншомовної професійної комунікації.

У змісті навчання виокремлюють дві групи. Перша – знання, друга – навички та вміння. Під знаннями розуміється оволодіння мовним

матеріалом спортивної тематики, поняття про способи та прийоми мовної діяльності іноземною мовою. Навички та вміння визначаються як мовні навички (вимова, інтонації, графічні, орфографічні, лексичні та граматичні навички) та мовні вміння (аудіювання, уміння говорити, читання та письмо).

Систематизований перелік знань та умінь, як набір певних фахових та загальних компетенцій, дає можливість обрати конкретні шляхи, засоби, методи, прийоми навчання, дії викладача та студентів, критерії мовної підготовки магістрів, а також удосконалити програму формування загально-професійної компетентності особистості здобувачів вищої освіти факультету фізичного виховання та спорту Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, що здійснюється засобами іноземної мови вивчаючи іншомовний спортивний дискурс.

Зміст дисципліни «Іншомовний спортивний дискурс» відображено у робочій програмі навчальної дисципліни та силабусі освітнього компонента, які були обговорені та схвалені на засіданні кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін, погоджено з гарантами освітніх програм «Фізична культура і спорт» та «Середня освіта (Фізична культура)» і затверджено протоколом ученої ради факультету фізичного виховання та спорту Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Отже, теоретичний матеріал освітнього компоненту «Іншомовний спортивний дискурс» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти має такий зміст:

Тема 1. Спортивний дискурс: базові поняття та категорії

Мета: закріпити теоретичні знання зі спортивного дискурсу як міждисциплінарної галузь знання, що включає соціально-культурні та когнітивно-психологічні аспекти мовного спілкування; уточнити базові поняття

План вивчення теми:

1. Спортивний дискурс як міждисциплінарна галузь знань.
2. Дослідницькі завдання спортивного дискурсу.
3. Базові поняття та категорії.

Контроль вихідного рівня знань:

1. Поясніть поняття «дискурс» та «інституційний дискурс».
2. Охарактеризуйте 4 типи дискурсів, що базуються на критерії характеристики учасників спілкування.
3. Пояснити різницю між особистісно-орієнтованим та інституційним дискурсом.
4. Охарактеризувати системи мовної та немовної комунікації у галузі спорту та фізичної культури.

Тема 2. Професійна іншомовна комунікативна та дискурсивна компетентність магістра фізичної культури і спорту

Мета: формувати теоретичні знання структури і змісту іншомовної комунікативної компетентності як основи комунікативної культури магістра фізичної культури і спорту

План вивчення теми:

1. Базові поняття з теми.
2. Компоненти та структура іншомовної комунікативної компетентності.
3. Взаємозв'язок між комунікативною культурою студента, що вивчає іноземну мову, та його іншомовною компетентністю.

Контроль вихідного рівня знань:

1. Пояснити базові поняття «компетентність», «іншомовна комунікативна компетентність», «соціолінгвістична компетентність», «дискурсивна компетентність», «стратегічну компетентність», «мовна компетентність»; «стратегічна компетентність»; «психофізіологічні механізми» тощо.
2. Охарактеризувати компоненти та структуру (лінгвістична, комунікативна, соціальна компетентності) іншомовної комунікативної компетентності.
3. Встановити та пояснити взаємозв'язок між комунікативною культурою студента, що вивчає іноземну мову, та його іншомовною компетентністю.

Тема 3. Особливості текстів спортивного дискурсу і їх перекладу

Мета: закріпити теоретичні знання та розуміння специфіки текстів спортивного дискурсу та формувати практичні навички перекладу таких текстів.

План вивчення теми:

1. Основні функції текстів спортивної тематики.
2. Реалізація спортивного дискурсу через засоби масової інформації.
3. Лінгвістичні особливості текстів спортивної спрямованості.

Контроль вихідного рівня знань:

1. Охарактеризувати функції текстів спортивної тематики.
2. Пояснити значення засобів масової інформації у реалізації спортивного дискурсу.
3. Охарактеризувати лінгвістичні особливості текстів спортивної спрямованості.
4. Особливості перекладу спортивних термінів.

Тема 4. Спортивна лексика іншомовного походження

Мета: формувати теоретичні знання особливостей спортивної лексики іншомовного походження, її використання; розуміння шляхів та причин запозичення спортивної лексики

План вивчення теми:

1. Особливості фахової лексики.
2. Шляхи, причини запозичення спортивної лексики та її використання.
3. Проблема диференціації іншомовної спортивної лексики.
4. Букмекерська лексика іншомовного походження.
5. Переносне вживання спортивної лексики іншомовного походження.

Контроль вихідного рівня знань:

1. Назвіть основні джерела поповнення найменувань в українській спортивній термінології.
2. Поясніть особливості формування та функціонування іншомовних спортивних термінів в українській мові.
3. Охарактеризуйте ознаки диференціації запозиченої спортивної лексики.
4. Поясніть особливості вживання букмекерської лексики іншомовного походження.
5. Наведіть приклади переносного вживання спортивної лексики іншомовного походження.

Тема 5. Іншомовний рекламний дискурс

Мета: формувати теоретичні знання щодо поняття, ознак та функцій іншомовного рекламного спортивного дискурсу

План вивчення теми:

1. Парагмалінгвістичні характеристики іншомовного рекламного спортивного дискурсу.

2. Реклама як маркетинговий інструмент у галузі фізичної культури і спорту.

Контроль вихідного рівня знань:

1. Охарактеризувати парагмалінгвістичні характеристики іншомовного рекламного спортивного дискурсу.

2. Пояснити способи використання реклами у маркетингових цілях у галузі фізичної культури і спорту.

Структуру навчальної дисципліни з переліком тем і розподілом годин наведено у *табл. 5.2*.

Таблиця 5.2 – Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Лекції	Семінарські/ Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Лекції	Семінарські/ Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Спортивний дискурс: базові поняття та категорії.	2	2		10				
Тема 2. Професійна іншомовна комунікативна та дискурсивна компетентність магістра фізичної культури і спорту.	2	2		10				
Тема 3. Особливості текстів спортивного дискурсу і їх перекладу.	4	6		15				
Тема 4. Спортивна лексика іншомовного походження.	2	4		15				
Тема 5. Іншомовний рекламний дискурс.	2	4		10				
Разом	12	18	-	60				

5.3. Форми та підходи до організації аудиторної та дистанційної роботи з магістрами

Характерною особливістю організації освітнього процесу у сучасних закладах вищої освіти є поєднання традиційної педагогічної взаємодії в ході аудиторних занять (лекційних, практичних, семінарських) та віртуальної, використовуючи електронні платформи управління навчанням. У цьому контексті широке поширення у світовій та вітчизняній освітній практиці знаходить розповсюдження технологія змішаного або гібридного навчання, яке поєднує аудиторне та дистанційне навчання, що створює особливе освітнє середовище.

Якщо коротко охарактеризувати аудиторну роботу зі студентами, зазначимо, що це вид навчальної діяльності студентів, яка здійснюється у навчальному закладі під безпосереднім керівництвом викладача, в академічних групах, за розкладом, у навчально-наукових аудиторіях навчального закладу.

Основними видами аудиторної роботи студентів з дисципліни є робота на лекційних та практичних заняттях.

Лекція, як форма аудиторної роботи студентів, покликана донести до здобувачів вищої освіти знання теоретичного матеріалу дисципліни «Іншомовний спортивний дискурс». Головною метою лекційних занять є висвітлення основних теоретичних положень у межах освітнього компоненту; допомога студентам зрозуміти та розібратися у найпростіших чи більш складних моментах.

В освітньому процесі нами використовуються інформаційні лекції, лекції-бесіди та лекції-візуалізації з використанням мультимедійних презентацій. Перегляд презентацій та відеофрагментів іншомовної професійної діяльності фахівців фізичної культури і спорту супроводжується наступним аналізом і обговоренням ключових моментів. Окрім того, на лекціях здобувачі вищої освіти отримують завдання для самостійного опрацювання й на наступну пару вони приходять підготовленими, тому лекційні заняття проходять в формі бесіди та активного обговорення питань теми.

Найбільш складною формою організації освітнього процесу є практичні заняття, метою яких є ефективно розширення та засвоєння навчального матеріалу, організація самостійної роботи студентів. Для їх

реалізації нами розроблено методичні рекомендації до практичних занять, де висвітлена кожна тема, її мета, план роботи під час заняття, завдання для самостійної роботи з теми.

Залежно від мети і завдань нами використовуються різні форми організації здобувачів вищої освіти на практичних заняттях: фронтальна, групова та індивідуальна.

Фронтальна форма роботи під час практичних занять передбачає виконання одного й того ж завдання усіма магістрами одночасно.

При *груповій формі* роботи одне й те саме завдання виконують у парі, у трійці та інше.

Індивідуальна форма занять передбачає виконання конкретного завдання одним студентом.

Під час практичних занять ми практикуємо організацію різних форм роботи магістрів, залежно від теми і завдань до неї.

Враховуючи активний розвиток інформаційних технологій навчання; зміни, які відбуваються у суспільному житті країни, необхідним є пошук нових форм організації освітнього процесу здобувачів освіти.

Такою формою організації навчального процесу, що поєднує традиційні і нові інформаційні технології навчання є дистанційна освіта. Наразі, дистанційні технології навчання є складовою освітнього процесу.

На нашу думку, саме дистанційне навчання розширює освітні можливості студентів, надаючи доступ до нетрадиційних джерел інформації, що сприяє підвищенню самостійної роботи здобувачів освіти, відкриває нові можливості для розвитку творчих здібностей, набуття та засвоєння різноманітних професійних навичок.

Щодо викладачів, у професорсько-викладацького складу з'являються можливості для реалізації принципово нових форм і методів навчання.

Існує значна кількість різних моделей технології дистанційного навчання, які виявилися ефективними у роботі зі студентами, наприклад, Moodle, Zoom, Google Classroom та інші.

Задля реалізації дистанційної форми навчання з освітнього компоненту «Іншомовний спортивний дискурс» ми використовуємо програму Zoom для організації лекційних занять, консультацій щодо виконання завдань, самостійної роботи студентів тощо.

З метою поширення навчальної інформації між викладачем і магістрами, використовується вебсервіс Google Classroom. Застосування цього сервісу дозволяє створювати і заповнювати електронне середовище навчальними ресурсами. При цьому студенти у вільному доступі опрацьовують навчальні елементи, виконують призначені викладачем завдання, в установленій термін; приймають участь в онлайн-зустрічах для обговорення організаційних питань та для можливості отримати консультацію викладача щодо незрозумілих питань з дисципліни, теми, завдання та інших.

5.4. Характеристика самостійної роботи магістрів

Відповідно до вимог стандартів вищої освіти України збільшився обсяг самостійної роботи студентів в освітньому процесі. Спостерігаємо зменшення загальної кількості годин, що відводиться на аудиторну роботу викладача та збільшення годин на виконання різних видів самостійної роботи студентів.

Отже, враховуючи особливості сучасної системи професійної освіти, однією із основних задач є створення умов для розвитку творчої особистості майбутнього фахівця з фізичної культури та спорту, здатного до саморозвитку та самоосвіти, а також до інноваційної професійної діяльності. Це завдання неможливо вирішити лише за рахунок передачі вже готових знань магістру.

Загалом, самостійна робота здобувачів вищої освіти визначається як запланована пізнавальна діяльність, яка має методично спрямовану діяльність, яку студент здійснює самостійно, без прямої допомоги викладача [6; 11; 19; 20].

Самостійна робота з дисципліни «Іншомовний спортивний дискурс» має такі ознаки:

- є закінченою розробкою, у якій розкриваються та аналізуються актуальні проблеми з певної теми та її окремих аспектів;
- наявність пізнавальної задачі, проблемної ситуації, що спонукає студентів до самостійної інтелектуальної діяльності;
- має навчально-дослідницьку спрямованість;

- включає матеріал, засвоєння якого сприяє цілісному розвитку особистості здобувача вищої освіти, самоосвіти та творчості;
- виконується студентом особисто або є частиною колективної роботи;
- прояв самостійності та творчої активності магістрів при вирішенні поставлених перед ними пізнавальних завдань;
- систематичне здійснення студентами самоконтролю за результатами своєї роботи, коригування та вдосконалення способів її виконання.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти спрямована не лише на опрацювання тем дисципліни, а, насамперед, на формування у них навичок самостійної роботи у навчальній, науковій, професійній діяльності, здатності приймати на себе відповідальність, самостійно вирішувати проблеми, знаходити конструктивні рішення тощо.

Самостійна робота спрямована на:

- закріплення, розширення та поглиблення знань, умінь, навичок та компетенцій студентів;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти із додатковими матеріалами освітнього компоненту;
- формування загальних та фахових компетентностей;
- розвиток пізнавальних здібностей магістрів;
- розвиток активності: творчої ініціативи, самостійності, відповідальності та організованості;
- формування самостійності мислення, здібностей до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації;
- розвиток науково-дослідницьких умінь.

Зважаючи на орієнтацію освітнього процесу на самостійну роботу, підвищення її ефективності передбачає, зокрема, організацію регулярних консультацій, видачу комплекту завдань відразу чи поетапно; організацію постійного контролю; доступність методичних кабінетів, дидактичного матеріалу тощо.

Виконання завдань самостійної роботи передбачає використання її різноманітних форм, а саме: робота з підручниками, навчальними та методичними посібниками (як на паперових, так і на електронних носіях);

робота з першоджерелами; підготовка до практичних занять; науковий експеримент, роздуми та обговорення; вирішення ситуаційних завдань; підготовка до комп'ютерного тестування; написання доповідей, есе; опрацювання різних жанрів спортивного дискурсу (коментар, репортаж, аналітична стаття тощо) та їх написання; підготовка до ділової гри, оформлення її результатів; підготовка до письмових контрольних робіт, заліків, іспитів, написання кваліфікаційних (магістерських) робіт тощо.

Ефективна реалізація самостійної роботи залежить від зацікавленості здобувачів вищої освіти у досягненні результату, тобто від сталої мотивації. Основними видами мотивації самостійної роботи студентів є: зовнішня мотивація, тобто залежність професійної кар'єри від результатів навчання у закладі вищої освіти та внутрішня мотивація – схильність магістра, його здатність до навчання у ЗВО; процесуальна, тобто навчальна мотивація, яка проявляється у розумінні студентом корисності виконання навчальних завдань.

Наразі, перед педагогами та дослідниками у межах організації самостійної роботи стоять задачі щодо розробки такої системи навчання, при якій у студентів з'явиться інтерес до самостійного здобуття знань, до самостійного вирішення нестандартних завдань, що дозволить формувати такі якості особистості як самостійність та відповідальність. Вирішити ці завдання стає можливим шляхом обдуманого підбору методів навчання, при яких здобувачі вищої освіти включаються у навчальну ситуацію, що спонукає їх до активних дій, магістри відчуючи успіх, мотивують свою поведінку [8; 11; 19; 20].

В умовах запровадження дистанційних технологій в управлінні самостійною роботою магістрів спостерігається підвищення їх інтересу до вивчення дисципліни «Іншомовний спортивний дискурс», до практичного застосування навчального матеріалу, а також – здатність до самооцінки.

Тому виникає необхідність у створенні організаційно-педагогічних умов ефективного управління самостійною роботою студентів із застосуванням засобів дистанційних технологій. Отже, ефективність самостійної роботи залежить від умов, що забезпечують організацію та планування, управління та контроль за системою самостійних робіт, що

дозволяє у межах цілісного освітнього процесу паралельно використовувати і методи непрямого керівництва навчальною діяльністю магістрів, та методи управління формування у них навичок свідомої самоорганізації до виконання навчальних завдань.

При організації самостійної роботи ми дотримуємось таких вимог: конкретність мети, визначений порядок виконання завдання, відповідність навчальним можливостям магістрів, забезпечення розвитку їх пізнавальних здібностей та формування звички до самостійного пізнання, поєднання різних видів діяльності.

Надважливим є контроль виконання самостійної роботи здобувачів вищої освіти, тому кожен самостійну роботу перевіряємо, підбиваємо її підсумки, визначаємо, що вдалося найкраще і на що слід звернути особливу увагу. У ході такого аналізу виконаної роботи визначаємо причину появи помилки, знаходимо правильний шлях її виправлення та запобігання їх виникнення у майбутньому. Саме при виконанні самостійної роботи є реальна можливість з'ясувати причину помилки, а отже, і правильно спланувати самостійну роботу магістрів у майбутньому, яка пов'язана з удосконаленням навичок, із отриманням міцних знань, з раціональним використанням магістрами навчального часу. Підсумки самостійної роботи дозволяють бачити студенту динаміку його навчання.

Ми здійснюємо регулярний контроль за виконанням самостійної роботи, об'єктивним оцінюючи якість та кількість засвоєного навчального матеріалу, використовуючи різні форми контролю, зокрема: перевірка конспектів для самостійної роботи, співбесіда з магістрами, захист власної точки зору, письмове опитування, тестування та самоконтроль.

Задля забезпечення якісного контролю самостійної роботи, він повинен відповідати таким вимогам: систематичність проведення контролю; максимальна індивідуалізація контролю; системність характеру завдань; розумне поєднання різних видів та форм контролю; необхідне та достатнє методичне забезпечення; наявність критеріїв оцінки результатів самостійної роботи, які мають бути зрозумілі та доступні здобувачу вищої освіти.

З метою підвищення ефективності навчання при організації самостійної роботи студентів важливо не перевантажувати їх творчими завданнями; чергувати творчу роботу на заняттях із завданнями у позааудиторний час; давати студентам чіткий та повний інструктаж (мета завдання, умови виконання, обсяг, терміни, зразок оформлення тощо); забезпечити студентів інструктивним навчально-методичним матеріалом; використовувати для спілкування зі студентами електронну пошту, месенджери; здійснювати в бібліотеці замовлення навчальної літератури з дисципліни, що викладається; здійснювати поточний контроль та облік; оцінювати та узагальнювати рівень засвоєння навичок самостійної, творчої роботи.

Отже, самостійна робота сприяє поглибленню та розширенню знань здобувачів вищої освіти, формуванню їх інтересу до пізнавальної діяльності, оволодінню прийомами процесу пізнання, розвитку пізнавальних здібностей.

5.5. Особливості контролю та оцінки навчальних досягнень магістрів

Ефективність навчання іншомовному спортивному дискурсу, реалізації впровадження цього освітнього компоненту визначається рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетенції, що включає лінгвістичну, соціолінгвістичну, дискурсивну, соціокультурну, стратегічну та соціальну компетентності. Оскільки йдеться про формування іншомовного професійного дискурсу, ми розглядаємо процес оволодіння виділеними вище компетенціями через призму дискурсивної компетенції.

Опрацювання освітніх програм різних закладів вищої освіти показує, що компетентності поділяються на предметні, тобто специфічні для освітньої галузі, та загальні – спільні для всіх курсів програми.

Відповідно до освітньої програми «Фізична культура і спорт», яка акредитована на факультеті фізичного виховання та спорту у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, після завершення вивчення освітнього

компонента «Іншомовний спортивний дискурс» здобувач другого рівня вищої освіти оволодіває загальними та фаховими компетентностями. Серед загальних компетентностей виокремлено такі:

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 9. Здатність до ділового спілкування, ведення переговорів.

Серед фахових компетентностей виділено такі:

СК 1. Здатність до критичного осмислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень.

СК 6. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури та спорту.

Окрім того, відповідно до освітньої програми «Фізична культура і спорт», здобувач другого рівня вищої освіти здобуває програмні результати навчання, зокрема:

ПРН 1. Аналізувати особливості, протиріччя та перспективи розвитку сучасної сфери фізичної культури і спорту, критично осмислювати проблеми у галузі та на межі галузей знань.

ПРН 3. Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері фізичної культури та спорту державною та іноземною мовами усно і письмово.

Відповідно до освітньої програми «Середня освіта (Фізична культура)», за якою навчаються на факультеті фізичного виховання та спорту у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, результатом вивчення освітнього компонента «Іншомовний спортивний дискурс» є формування загальних та фахових компетентностей у здобувачів другого рівня вищої освіти. Серед загальних компетентностей виокремлено такі:

ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 2. Здатність до міжособистої взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 8. Готовність на основі самопізнання, формувати власний стиль науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування.

Серед фахових компетентностей виділено такі:

ФК 1. Здатність планувати і реалізовувати наукові дослідження у сфері фізичної культури.

ФК 9. Здатність здійснювати навчально-пізнавальну та пошуково-дослідницьку діяльність за допомогою традиційних та інноваційних технологій, необхідних для постановки і вирішення професійних завдань, професійного та особистісного розвитку.

Освітньою програмою «Середня освіта (Фізична культура)» також передбачено формування програмних результатів навчання у здобувачів другого рівня вищої освіти, зокрема:

ПРН 4. Володіти механізмом формування суб'єкт-суб'єктних відносин на рівні співпраці й співтворчості.

ПРН 6. Розв'язувати складні діагностичні й прогностичні задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності.

Наразі, навчальні досягнення здобувачів вищої освіти, набутих під час вивчення освітніх компоненті потребує більш об'єктивної оцінки. Тому проблема оцінювання результатів навчання та контролю над досягненнями цих результатів – одна з ключових в освітньому процесі.

Оцінка успішності студента з дисципліни «Іншомовний спортивний дискурс» є рейтинговою й виставляється за 100-бальною шкалою і визначається за двома шкалами: за системою ECTS та традиційною шкалою, прийнятою в Україні. Загальна оцінка за дисципліну не перевищує 100 балів. Присутність чи відсутність магістрів на заняттях у балах не оцінюється.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять в усній чи письмовій формах. Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання практичних завдань (спланувати, організувати, провести, тощо). Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття.

Наприкінці вивчення змістового модулю проводиться модульний контроль і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь. Модульний контроль реалізується шляхом проведення модульної контрольної роботи.

Отже, з метою об'єктивного й ефективного оцінювання здобутих знань та вмінь здобувачами вищої освіти розроблено критерії оцінювання аудиторної роботи, самостійної роботи та критерії оцінювання модульних контрольних робіт, що представлені нижче.

Критерії оцінювання аудиторної роботи

6-5 балів – високий рівень досягнення результатів навчання за темою заняття, здобувач розуміє й чітко пояснює зміст понять, визначень, дефініцій; відповідаючи, чітко формулює власну думку; активно приймає участь в обговоренні теоретичних питань, швидко орієнтується та наводить приклади; креативно відповідає на запитання, що вказує на його обізнаність і зацікавленість темою заняття; здобувач опрацював конспект лекцій й додаткову літературу.

4-3 бали – достатній рівень досягнення результатів навчання за темою заняття, студент припускається незначних помилок у відповідях, які інколи може самостійно усунути, або усуває за допомогою викладача; бере участь в обговоренні теоретичних питань; уміє висловити власну думку, сформулювати факти, концепції тощо; здобувач опрацював лише конспект лекцій, відповідь будує на основі вивченого на лекційному занятті матеріалі, пояснення здійснюється на репродуктивному рівні.

2-1 бали – мінімально-достатній рівень засвоєння навчального матеріалу за темою заняття, студент приймає пасивну участь в обговоренні теоретичних питань, відповіді на питання дає на фрагментарному рівні або вони невірні чи відсутні; результати навчання за темою мінімальні; здобувачу важко відповісти на запитання.

0 балів – студент відсутній на занятті, і не брав участі в опитуванні.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Максимальна кількість балів за тему – 1-10 балів; максимальна кількість балів за опанування кожного завдання самостійної роботи – 5 балів.

5-4 бали – високий рівень досягнення результатів навчання за темою заняття. Здобувач опрацював конспект лекцій й додаткову літературу.

Завдання самостійної роботи виконав в повному обсязі, форма їхнього представлення є оптимальною.

3-2 бали – достатній рівень досягнення результатів навчання за темою заняття. Завдання самостійної роботи виконані у повному обсязі, проте окремі з них містять неточності та потребують корекції або доповнення, форма їхнього представлення є оптимальною, але завдання вирізняються фрагментарністю підходів до висвітлення матеріалу, або виконані не у повному обсязі, форма їхнього представлення містить недоліки.

1 бал – мінімально достатній рівень досягнення результатів навчання. Завдання самостійної роботи виконані не в повному обсязі, містять помилки, недоліки, потребують доопрацювання та доповнення, форма їхнього представлення також містить недоліки. Послідовність надання інформації не сприяє повному розкриттю теми; інформація описана стило без додаткового пояснення; завдання виконано з помилками.

0 балів – студент відсутній на занятті, не подав матеріали самостійної роботи.

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт представлено в таблиці 5.3.

Таблиця 5.3 – Критерії оцінювання модульних контрольних робіт
Максимальна кількість балів 1-10 балів

Відсоток правильних відповідей	Кількість балів
100%	10 балів
90%	9 балів
80%	8 балів
70%	7 балів
60%	6 балів
50%	5 балів
40%	4 балів
30%	3 балів
20%	2 балів
10%	1 балів
0	0 балів

Шкала оцінювання успішності студентів

90-100 балів – *високий рівень*: студент виявляє міцні і глибокі знання, може вести дискусію з конкретного питання; вміє аналізувати проблему і знаходити шляхи її розв'язання; самостійно розвиває власні обдарування і нахили, зміг самостійно здобувати знання, робить творчо обґрунтовані висновки справляється з додатковими завданнями; не має пропусків і одержав високі бали за модульні контрольні роботи та відповіді на практичних заняттях.

75-89 балів – *достатній рівень*: студент самостійно відповідає на поставлені запитання, вільно достатній володіє вивченим обсягом матеріалу; добирає переконливі аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; має кілька пропусків; модульні контрольні роботи й відповіді на практичних заняттях оцінено достатньо високо.

60-74 балів – *середній рівень*: студент самостійно, але неповно відтворює програмний матеріал, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал порівнювати та робити висновки; не вміє глибоко та переконливо обґрунтовувати свої думки; зі складнощами або не надто вдало добирає приклади; має пропуски; модульні контрольні роботи й відповіді на практичних заняттях оцінено задовільно.

35-59 балів – *початковий рівень*: студент відтворює знання матеріалу на початковому рівні, з допомогою викладача називає окремі поняття та визначення теми; має багато пропусків, не писав модульні контрольні роботи або одержав за них відповіді на заняттях незадовільні оцінки.

0-34 балів – студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного відтворення окремих понять теми, з допомогою викладача відповідає на питання; має багато пропусків, не писав модульні контрольні роботи, на заняттях одержав незадовільні оцінки або взагалі їх не відвідував.

Окрім того, здійснено розподіл балів (за максимальними значеннями) та послідовність їхнього накопичення за результатами аудиторної, самостійної роботи та модульного контролю. Отже, у процесі вивчення освітнього компоненту «Іншомовний спортивний дискурс», за кожну опановану тему студент може отримати 16 балів, серед них: 6 балів – за усну відповідь; 10 балів – за виконання самостійної роботи.

Таким чином, основна мета контролю та оцінки навчальних досягнень магістрів пов'язана з визначенням якості засвоєння студентами навчального матеріалу – рівня оволодіння знаннями, вміннями, практичним досвідом та визначити рівні сформованості загальних та фахових компетентностей, а також програмних результатів навчання, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни.

5.6. Зміст діяльності викладачів в умовах змішаного навчання

За умов змішаного навчання, для вдосконалення роботи викладача, потрібно формування нових компетенцій та професійних якостей, що здатні забезпечити ефективну організацію та управління навчальним процесом у віртуальному освітньому середовищі.

Досвід показав, що питанням підготовки викладачів до застосування дистанційних технологій навчання в умовах інформатизації системи вищої школи приділяється значна увага. Зокрема, це онлайн курси для освітян з методики використання дистанційних технологій навчання. Одними із найбільш затребуваних такі: курси для освітян закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти за програмою «Цифрові інструменти Google для освіти» від міністерства освіти і науки України і Google Україна; онлайн-курси підвищення кваліфікації вчителів за різноманітними напрямками від освітнього проекту «На урок»; онлайн-курс для вчителів та керівників шкіл про дистанційне навчання розроблений Міністерством освіти і науки України спільно зі студією онлайн-освіти EdEra та багато інших.

При опануванні яких у викладачів формуються компетенції, необхідні для роботи в системі дистанційної освіти (цифровий компонент, компетенції методичного проектування освітнього процесу, розробки різних видів інструктивно-методичних матеріалів, електронного контенту, включаючи різні види контролю та оцінювання тощо); розширюються види діяльності викладачів у системі дистанційного навчання (методична, організаційно-управлінська, психолого-педагогічна, викладацька, дослідницька тощо); розвивається комплекс найбільш вагомих професійних якостей, якими повинен володіти викладач дистанційного навчання (інформаційна грамотність, віртуальна комунікабельність, професійна

ерудованість та мобільність, гнучкість мислення, організаторські здібності, педагогічне передбачення, толерантність тощо).

Разом з тим, підготовка викладача до реалізації змішаного навчання, порівняно з роботою в умовах лише дистанційного, потребує деяких уточнень компетенцій та змісту готовності до організації освітнього процесу в умовах чергування аудиторної та дистанційної форм навчання здобувачів вищої освіти.

Викладачу потрібно не тільки володіти педагогічними основами технології змішаного навчання та різновидів її моделей (когнітивний аспект готовності), а й усвідомлювати додатковий рівень емоційного навантаження (емоційний аспект готовності), пов'язаного з ускладненням роботи у зв'язку з постійною інтерактивною взаємодією зі студентами у позааудиторний час, виконання ролі організатора, консультанта, тьютора, керуючого віртуальним навчанням тощо.

Наприклад, при використанні такого сервісу для дистанційного навчання, як Google Classroom, від викладача потрібні додаткові нерегламентовані зусилля для створення навчального контенту (презентації лекцій, інтерактивні вправи різного рівня складності тощо), окрім того, контроль за індивідуальною та груповою роботою, надання онлайн консультацій, організація віртуальної взаємодії зі студентами тощо.

Досвід застосування дистанційних технологій у навчанні студентів Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка дозволив визначити компетенції, якими має володіти викладач для успішної організації навчальної роботи:

– компетентність організаційного характеру – розподіл обсягу навчальної діяльності між аудиторною та дистанційною роботою, забезпечення раціонального балансу навчального матеріалу для аудиторної та дистанційної пізнавальної діяльності; оволодіння технологіями інтерактивної організації аудиторної роботи, оптимальне керування тимчасовими ресурсами; адаптація змісту дисципліни до нових умов її вивчення; мотивування студентів тощо;

– компетентність технологічного характеру – оптимальне конструювання навчального процесу (самостійне створення освітнього контенту для дистанційної роботи студентів; користування конструкторами

інтерактивних вправ, навчальними платформами; застосування сервісів групової роботи тощо);

– компетентність аналітичного характеру – урахування результатів моніторингу індивідуальних досягнень та труднощів магістрів при реалізації дистанційного навчання з метою моделювання аудиторного навчання, своєчасне коригування процесу навчання, проектування нових напрямків та форм освітньої діяльності.

Успішність діяльності викладача під час реалізації технологій змішаного навчання визначається такою організаційно-педагогічною умовою, як підвищення інформаційно-комунікативної грамотності та вмотивованості здобувачів вищої освіти до активної самостійної пізнавальної діяльності у віртуальному освітньому середовищі, до онлайн-комунікації з викладачем. Ця умова є особливо важливою, оскільки дана технологія передбачає роботу зі здібними, вмотивованими, інформаційно грамотними студентами, зважаючи на те, що освоєння нового матеріалу здійснюється переважно за допомогою онлайн сервісів та програм, тож вимагає від магістра технологічної грамотності, самостійності, умінь пошуку і обробки інформації тощо.

Обов'язковою умовою є діагностика навчальних досягнень студентів, результати якої дозволяють оцінити ефективність роботи викладача у межах технології змішаного навчання, визначити напрями корекції педагогічної взаємодії із студентами. Також викладач потребує своєчасної та оперативної консультативної допомоги, технічної підтримки з боку інформаційно-технічних служб університету, надання прав створювати та редагувати навчальні курси. Реалізація цієї умови дозволяє мобільно і гнучко вирішувати технічні проблеми.

Успішна реалізація викладачем технології змішаного навчання визначається ступенем адаптації навчального матеріалу освітнього компонента до умов змішаного навчання. Це сприяє збільшенню кількості навчальних годин на самостійну роботу студентів, розширення тематики лекційних занять, уточнення змісту робочої програми навчальної дисципліни та силабусу освітнього компонента, збільшення кількості творчих, самостійних робіт, у тому числі групових; уточнення форм контролю та оцінки навчальних досягнень магістрів.

Тож, пошук результативних технологій педагогічної взаємодії зі студентами, постійне підвищення інформаційно-комунікативної грамотності викладача, формування компетенцій та готовності до реалізації нових моделей освітнього процесу, розвиток значущих професійних якостей повинні бути пріоритетними напрямками вдосконалення діяльності викладача закладу вищої освіти в умовах цифрового освітнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Бідюк Н. М. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя філолога: зміст та структура. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: Збірник наукових праць третьої Міжнародної науково-практичної конференції (12-14 листопада 2012 р.). Львів, 2012. С. 158–160.

2. Вороніна Д. А. Зміст та структура іншомовної комунікативної компетентності сучасних фахівців. [Електронний ресурс]. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/19532/Voronina.pdf?sequence=1> (дата звернення: 28.03.2023).

3. Задунайська Ю. Формування іншомовної комунікативної компетентності у вищих навчальних закладах педагогічного профілю. [Електронний ресурс]. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F-3.pdf> (дата звернення: 01.04.2023).

4. Зайцева Ю. В. Робоча програма навчальної дисципліни «Іншомовний спортивний дискурс» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт. Полтава. 10 с.

5. Зайцева Ю. В. Формування професійної готовності майбутніх учителів засобами Інтернет. Інформаційні технології в професійній діяльності : Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції. Рівне: РВВ РДГУ. 2015. С. 46–47.

6. Зайцева Ю. В., Корносенко О. К., Тараненко І. В. Формування позитивного стилю співробітництва і співтворчості суб'єктів навчального процесу фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Scientific Collection «InterConf», (42): with the Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference «Theory and Practice of

Science: Key Aspects» (February 19-20, 2021). Rome, Italy: Dana, 2021. P. 349–355.

7. Зайцева Ю. В., Ломан С. Л. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури як сучасна науково-педагогічна проблема. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. К. : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. Випуск 12 (106)18. С. 38–42.

8. Зайцева Ю. В., Новік С. М. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності. Новітні теоретико-методичні й методологічні засади розвитку фізичної культури в умовах сучасної загальноосвітньої школи : матеріали регіонального науково–методичного семінару. Полтава, 2018. С.12–15.

9. Зайцева Ю. В., Тараненко І. В., Корносенко О. К. Інтеграція навчальної і професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури в процесі фахової підготовки. *Педагогічні науки*. Полтава, 2020. Вип. 75-76. С. 50–55.

10. Лінгвістика. Лінгвокультурологія : зб. наук. пр. : Іншомовний дискурс : складники, проблеми та навчання : наукова монографія / за заг. ред Панченко О. І., Шепеля Ю. О. Дніпропетровськ : Акцент ПП, 2016. Т. 9. 143 с.

11. Лякішева А. В. Грицюк Л. К. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку студентам ВНЗ : навч.-метод. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 504 с.

12. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Фізична культура)» другого (магістерського) рівня вищої освіти за предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. [Електронний ресурс]. URL: https://drive.google.com/file/d/1s-koYeRhakP_1SB8fPPrcOqes-f6f1Df/view (дата звернення: 10.04.2023).

13. Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. [Електронний ресурс]. URL: https://drive.google.com/file/d/11za5A_n3IK_eD4LxaDhsuN6er0d1VbX/view (дата звернення: 10.04.2023).

14. Положення про навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. [Електронний ресурс]. URL: http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya_pro-metodichne-zabezpechennya-navchalnih-disciplin-koriya-1.pdf (дата звернення: 08.03.2023).

15. Потапенко С. І. Мовна особистість у просторі медійного дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу) : монографія. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2004. 359 с.

16. Пригодій М. А. Визначення теоретичних аспектів змісту комунікаційної компетентності сучасного фахівця. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. Чернігів : ЧНПУ, 2014. Вип. 117. С. 183–185. (Серія: Педагогічні науки).

17. Словник української мови: в 11 т. / [ред. колег. І. К. Білодід (голова) та ін.]. К.: Наукова думка, 1970-1980. Т. 4: І-М / [ред. А. А. Бурячок Г. М. Гнатюк, П. П. Доценко]. К. : Наукова думка, 1973. 840 с.

18. Стандарт фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеня молодший бакалавр, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 017 Фізична культура і спорт. Наказ Міністерства освіти і науки України № 516 від 11 травня 2021 р.

19. Сущенко Л. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах : дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.04. К., 2003. 650 с.

20. Черноштан А. Г. Професійна підготовка майбутнього вчителя фізичного виховання на основі модульно-рейтингової технології навчання : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Луганськ, 2002. 205 с.